

Här inleds årets nordiska tema om ojämlikhet i oral hälsa. Tio artiklar ingår i serien, fördelade på årets fyra första nummer.

Introduktion till den nordiska artikelserien Ojämlikhet i oral hälsa. Artikeln är översatt från engelska av Cecilia Hallström, Köpenhamn, Danmark.

Ojämlikhet i oral hälsa

”Oral folkhälsa” eller samhällsodontologi är en disciplin inom tandvården som omfattar en mängd olika ämnen, till exempel oral epidemiologi, oral sociologi, forskning om munhälsovård samt lagstiftning och organiserande av tandvård. Ett av de områden inom samhällsodontologi som alltid har väckt mest uppmärksamhet är frågan om social ojämlikhet i munhälsa, eller snarare social orättvisa i munhälsa. Social orättvisa är väldokumenterad såväl globalt som i samtliga nordiska länder. Man skulle kunna tro att den övergripande förbättringen av den orala hälsan i de nordiska länderna har minskat denna orättvisa, men den relativa orättvisan gällande munhälsa förefaller att öka.

I **DETTA NORDISKA TEMA** diskuteras, genom bidrag från forskare i de nordiska länderna, social orättvisa i oral hälsa ur olika perspektiv. I de teoretiska avsnitten diskuteras de möjliga mekanismerna bakom fenomen och variabler som är viktiga för tillgängligheten av tandvård, medan artiklar relaterade till nuvarande status, användning av tandvården och etnicitetens inverkan på munhälsan är mer beskrivande. Dessutom redogörs det för den orala hälsan i särskilda socialt missgynnade grupper och barn från socialt missgynnade områden. Oral hälsa är en del av den allmänna hälsan och välbefinnandet och därför diskuteras även oral rehabilitering och dess påverkan på social rehabilitering. Oral hälsa är relaterad till tillgång och användning av tandvård, varför munhälsobeteende, lagstiftning, innehåll och organisation av tandhälsovården i förhål-

Redaktionskommitté:

Nils-Erik Fiehn
samordnande redaktör,
Danmark

Björn Axtelius
Sverige

Børge Hede
ordförande,
Danmark

Kristin Klock
Norge

Svend Richter
Island

Jorma Virtanen
Finland

lande till socialt svaga befolkningsgrupper kan ha betydelse för orättvisorna inom oral hälsa. Slutligen har tandläkaryrket, utbildningen och forskningen inom samhällsodontologi en viktig roll i beskrivningen och förståelsen av social orättvisa samt i utformningen och utvärderingen av tandhälsoprogram relaterade till orättvisa i munhälsa.

DET ÄR VÅR ÖNSKAN att detta tema ger dig en bättre förståelse för och några svar relaterade till social ojämlikhet i den orala hälsan. Men vi önskar också att det ger dig fler frågor än svar. Därför är temat även en inbjudan till reflektion över din roll som tandläkare i ett bredare perspektiv än i behandlingen av den enskilda patienten.

Det kan uppstå ett flertal frågor av etisk och politisk, snarare än professionell, karaktär. Medan dokumentationen gällande orättvisa är väl etablerad, har vi inte tillräckligt med vetenskapliga bevis på hur man kan eliminera eller minska orättvisan eller om detta är möjligt utan att minska den sociala ojämlikheten i sig. Är orättvisor i munhälsa oundvikliga eller kanske att föredra och är det acceptabelt? Dessa frågor tar i sin tur upp den etiska/politiska frågan om social ojämlikhet i allmänhet: Är det att föredra? Och om ojämlikhet är att föredra – i vilken utsträckning är det acceptabelt? Den världsberömda franska ekonomen Piketty argumenterar för att orättvisan i västvärlden ökar. Detta understryker att frågorna om orättvisa i oral hälsa är lika viktiga som någonsin tidigare.

Vi i redaktionsteamet hoppas att du kommer att uppskatta läsningen! ●

